

چگونه توانستم به کمک راهکار های مختلف پر خاشگری فاطمه (محیا) را بر طرف کنم ؟

فاطمه اوصانلو

کارشناسی ، آموزش ابتدایی ، دانشگاه فرهنگیان

Fatemeosanlu3@gmail.com

شماره تماس ۰۹۱۰۲۸۵۱۵۹۶

چکیده

یکی از عوامل بازدارنده در امر تحصیل، اختلالات رفتاری می باشد. معلّمان در برابر اختلالات رفتاری، به شکل های متفاوتی از خود عکس العمل نشان می دهند. برخی از معلّمان آنان را به شدت سرکوب می کنند. بعضی از معلّمان، در مقابل آنان کوتاه می آیند؛ بعضی دیگر آنان را به حال خود رها می کنند. اما واقعیت این است که در این حالت مشکل ادامه خواهد یافت و مشکلات دیگری نیز به دنبال خواهد آورد. یکی از مشکلات رفتاری شایع کودکان در سال های اخیر پر خاشگری به شکل های مختلف است. محیط زندگی کودک و رویارویی با الگوهای رفتاری موثر، نقش مهمی در شکل گیری رفتار کودک دارد. با توجه به ضرورت شناخت دقیق عوامل مؤثر بر رفتارهای پر خاشگرانه ، در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بنده به عنوان آموزگار پایه سوم متوجه رفتار های پر خاشگرانه دانش آموز به نام فاطمه (محیا) شدم بعد از مشاهده این مشکل بنده به دنبال راه حل هایی برای آن پرداختم. ابتدا به جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل مشکل پرداختم بعد از تجزیه و تحلیل اطلاعات متوجه شدم، مهم ترین علت مشکل دانش آموز، از دست دادن پدر و کمبود محبت از جانب خانواده بوده است. با اجرای راه حل هایی همچون، تشویق و محبت، دادن مسئولیت، کار کردن درسی بیشتر با او و همکاری سایر دانش آموزان رفتار ناشایست دانش آموز را کاهش و وضعیت درسی او را بهبود بخشیدیم.

واژگان کلیدی: دانش آموز ، پر خاشگری ، مدرسه ، رفتار های نامطلوب

مقدمه

دشواری کنترل دانش آموزان با توجه به ویژگی های سنی آنها روز به روز روبه افزایش است. بسیاری از معلمان و مدیران از برخورد با مسائل انضباطی دانش آموزان احساس ناتوانی می کنند و به طور معمول ممکن است برخورد های نامناسبی با این رفتارها داشته باشند یکی از رفتارهای دوران کودکی که مشکلی اساسی در حیطه بهداشت روان در سراسر جهان به خصوص در سال های اخیر محسوب میشود، پرخاشگری است که یک کشش و یا یک گرایش در فرد است که به صورت زدن، کشتن و ویران کردن خود را نشان می دهد. پرخاشگری مفهوم پیچیده ای است که از یک سو تحت تأثیر عوامل، موقعیتی و روانشناسی از سویی دیگر تحت تأثیر عوامل ژنتیکی است.

امری که فرد به عنوان عکس العمل از خود بروز می دهد به گونه ای است که باید گفت مناسب عمل و یا رفتار طرف مقابل نیست. ظاهر این امر نشان دهنده یک شورش و انقلابی در درون فرد و حاکی از وجود احساساتی است که فرد گویی از بازگو کردن آن وحشت دارد. رنجی در درون او وجود دارد که قادر به رفع و جبران آن نیست و ناگزیر تلافی آن را سر دیگران در می آورد اگرچه در مواردی این زجر دادن متوجه خودش نیز می شود. فروید معتقد است پرخاشگری امری غریزی و فطری بوده و انسان از هنگام تولد این نیرو را با خود به دنیا می آورد.

بیان مسئله

پرخاشگری انواع گوناگونی دارد و آشکارترین نمونه های آن عبارتند از:

۱- پرخاشگری فیزیکی ۲- تهدید کلامی ۳- توهین کلامی ۴- پرخاشگری کلامی ۵- شکایت ۶- پرهیز و پرخاشگری ارتباطی

پرخاشگری یکی از رایج ترین واکنش های کودکان نسبت به ناراحتی ها و ناکامی هاست که به منظور صدمه رساندن به دیگران، کسب پاداش، ارضای نیازها یا رفع موانع انجام می شود. چون تمام اعمال و رفتارهای انسان دارای هدف است رفتار پرخاشگرانه نیز هدف دارد؛ هدف، مهم ترین عامل در توجیه نوع رفتار است. براساس شناخت هدف، می توان بین اعمال و رفتارهای گوناگون وجه تمایز قائل شد و آنها را در زمره رفتارهای سالم یا پرخاشگرانه برشمرد. نتایج پژوهش ها نشان می دهند که کودکان پرخاشگر در بزرگسالی نیز تمایل به پرخاشگری دارند (کازدن، ۱۹۹۷) همچنین پرخاشگری بر قربانیان این گونه رفتارها نیز پیامدهایی، احساس تنهایی، اضطراب، منفی مانند افسردگی عزت نفس، فکر خودکشی (کریک و گرات پیتز، ۱۹۹۵) گرایش به استفاده از مواد مخدر خود را در گروه همسالان عضوی آسیب پذیر دانستن و در نتیجه تسلیم شدن در برابر رفتار پرخاشگرانه همسالان و تکرار تراژدی قربانی شدن دارد (رابین و همکاران، ۲۰۰۴) بنابراین ضرورت تشخیص اولیه این مشکلات و نیز مداخلات مؤثر و روش های درمانی متناسب با هر نوجوان بیش از پیش احساس می شود. البته ممکن است دو عمل یکسان در یک زمان یا دو هدف متفاوت انجام گیرد که یکی رفتار سالم و دیگری رفتار پرخاشگرانه تلقی شود، برای مثال کودکی را در نظر آورید که در حیاط مدرسه در حال توپ بازی است. اگر توپش به طور تصادفی و بدون آنکه اراده کند به شیشه پنجره بخورد و آن را بشکند، این عمل پرخاشگری نیست، در حالی که اگر توپش به صورت عمدی و به قصد شکستن شیشه بسوی پنجره پرتاب شود، رفتار پرخاشگرانه است، از این رو، در شناسایی و تعریف پرخاشگری و رفتار پرخاشگرانه باید هدف از انجام دادن آن عمل مشخص شود. محیط خانواده و شیوه تعامل افراد خانواده با یکدیگر نقش عمده ای دارد و رفتارهای کودکان، در رشد و پرورش ویژگی های کودک بازی می کند به بیان دیگر تحول مطلوب و سالم فرزندان در تمام ابعاد روانی-اجتماعی ناشی از ارتباط مؤثر با والدین است. اختلال در عملکرد نظام خانواده، موجب اختلال در رفتار آن می شود به طوری که وجود الگوهای نامناسب در خانواده، روابط نادرست والدین با کودک از نظر مهرورزی و عاطفی، روابط خانوادگی گسسته و ناپایدار و عدم انسجام بین اعضای خانواده، تأثیرات مخربی در روحیه کودک به جا می گذارد. مهم ترین هدف زندگی ما رسیدن به شادی و نشاط و کم کردن خشم و استرس است. حرکت و فعالیت انسان برای دست یافتن به شادی است. اگر فضای آموزشی ما از نشاط و شادی خاصی برخوردار باشد نتیجه ی آن فراگیری شاد و با عزت نفس بالا و آرام خواهد بود و آینده سازان خوبی برای این مرز و بوم خواهند بود.

توصیف وضعیت موجود

اینجانب فاطمه اوصانلو آموزگار پایه سوم آموزشگاه سما شهرستان ایجرود هشتم و مدت ۱ سال است که سابقه خدمت در آموزش و پرورش دارم. اغلب دانش آموزان این کلاس از نظر درسی مشکل زیادی نداشته و بچه هایی با ادب می باشند. اما در بین آن ها دانش آموزی به نام فاطمه (محیا) بوده که از نظر انضباطی دارای مشکل بوده و همیشه به عنوان مزاحم کلاس و مانع درس خواندن دیگر هم کلاسی ها می شود. بنابراین بنده تصمیم گرفتم که از طریق پژوهش در عمل این مشکل را حل نمایم. پس مسئله مهم برای کلاس بنده این بود که چگونه توانستم مشکل رفتار های نامطلوب دانش آموز پایه سوم فاطمه (محیا) را حل نمایم. این دانش آموزان سال اول ابتدایی به صورت مجازی سپری کرده بودند و سال دوم هم یک روز در میان به مدرسه آمده بودند ولی طی پرسش هایی که از معلم سال گذشته داشتم گویا سال قبل سال قبل از وی ناراضی بود وقتی از معلم سال قبل درمورد فاطمه پرسیدم به من گفت: با او کاری نداشته باش؛ دانش آموز شلوغ، تنبل، بی انضباط، غیر قابل کنترل است و متأسفانه سال گذشته چندین بار به مشکل برخوردیم و مادر او را به مدرسه خواسته اما نتیجه ای گرفته نشده است و مادر بر رفتار فرزند خود بیشتر صحنه می گذارد با توجه به اینکه معلم سال گذشته بومی بودند و شناخت بیشتری داشتند به من اشاره کردند که این رفتار در همه اعضای این خانواده دیده می شود و نباید کاری با آن ها داشته باشیم. در حقیقت شنیدن این موضوع باعث شد که نگران شوم اما تصمیم گرفتم علت این پرخاشگری و رفتار ها را پیدا کنم به همین منظور بعد از گذشت یک هفته از آغاز مدارس در مهر ماه شروع به مطالعه پرونده دانش آموزان نمودم تا بیشتر با آن ها آشنا شوم و متوجه شدم دانش آموز فاطمه (محیا) چهار سال قبل پدر خود را از دست داده است که شاید یکی از علل اساسی پرخاشگری وی نیز همین موضوع باشد.

(شواهد - ۱)

برای گرد آوری اطلاعات روش های متعددی وجود داشت. در پژوهش، از چند روش به صورت ترکیبی برای جمع آوری اطلاعات استفا ده نمودم. در این پژوهش روشهای مشاهده، مشاهده مشارکتی و مصاحبه را انتخاب شده است. از طریق مشاهده رفتارهای او را در کلاس زیر نظر گرفته و اطلاعات لازم را جمع آوری نمودم و از طریق مشاهده مشارکتی تغییراتی که در نتیجه ارتباط با من ایجاد می گردید و تاثیراتی که متغیرها، بر ایشان می گذاشت مورد مشاهده قرار گرفت؛ و با مصاحبه با معلم سابق و همکاران و مادر در مورد سابقه رفتاری او اطلاعات لازم بدست آمد. او نظم کلاس را بر هم می زد و در چنین محیطی آموزش امکان پذیر نبود. ابتدا احساس کردم شاید ضعف از خودم باشد که ایشان این چنین می کند و سراغ معلم سال قبل او رفتم به من گفتند که سال گذشته هم این مشکلات وجود داشته و حتی همکارانی که سابقه بیشتری داشتند گفتند که خواهر های بزرگتر او هم همین شرایط را داشتند. مرتباً با خود می اندیشیدم چرا؟ چگونه می توانم؟ تا اینکه به خودم گفتم؛ این بچه که تقصیری ندارد بلکه روابط خانوادگی، کمبود پدر و شاید نشانه های افسردگی از دست دادن پدر او را بدین شکل بار آورده است در واقع او دچار مشکلات رفتاری و روانی است که باید حل شوند. لذا مسئله را با یکی از اساتید گروه روانشناسی دانشگاه زنجان در میان گذاشتم ایشان راهنمایی های لازم را جهت حل مشکل ارائه نمود. بعد به دنبال کتابهای روانشناسی اختلالهای رفتاری، روانشناسی رشد، روابط انسانی در آموزشگاه و تحقیقاتی که در این زمینه انجام گرفته بود رفته و مورد مطالعه قرار دادم تا ببینم مشکل را چگونه می توانم حل نمایم. در واقع من خودم را چگونه تغییر دهم تا رفتارهای او تغییر کند. او دانش آموزی است که رفتارهای ایشان مغایر با مقررات کلاس می باشد. وقتی مشاهدات من کامل می شد نتایج زیر خود را نشان میداد:

- ✓ همیشه دانش آموزان را مسخره می کند.
- ✓ او هر روز با دانش آموزان دعوا می کند.
- ✓ او معمولاً در محوطه بازی کلاس صدای حیوانات را در می آورد.
- ✓ او در خانه و مدرسه بد اخلاق است.
- ✓ او بی حوصله است.

- ✓ روابط والدین با او غلط بوده است.
- ✓ معلمین به او توجه لازم را نکرده اند.
- ✓ معلمین به تفاوت های فردی ایشان توجه نکرده اند.
- ✓ او دانش آموزی پررو و مغرور است.
- ✓ با دانش آموزان دیگر کلاس حتی پایه های بالاتر درگیری فیزیکی پیدا میکند .
- ✓ از الفاظ زشت و ناپسند استفاده می کند .
- ✓ مدام بعد از پرخشگری با دیگران گریه می کند .

تجزیه و تحلیل اطلاعات:

یکی از مشکلات عمده مدارس ما، کمک نکردن به دانش آموزان مشکل دار است. متأسفانه، مدارس به جای آنکه آماده کمک به کسانی که عقب افتادگی یا مشکلاتی دارند باشند، بیشتر آنها را از خود می رانند. و حالت دفعی از خود نشان می دهند. اغلب مدارس به دنبال دانش آموزان قوی، با نمرات بالا هستند و بیشتر مواقع به تشویق و تکریم آنها می پردازند. در مقابل، دانش آموزان به ظاهر ضعیف مورد بی مهری قرار می گیرند و بطور ناخواسته آنها را رها و بعضاً سرکوب می کنند. او کودکی است در کوچکترین مسائل هم لج می کند و گریه میکند. دیگران را مسخره می کند، همیشه برای سرگرم شدن راهی داشت. حتی برای معلم و کلاس خود مزاحمت ایجاد می کند، بد اخلاق است از نظر درسی ضعیف است. بی حوصله است. پررو است. به دیگران حسودی می کند. با بررسی رفتار های او این سوال ایجاد گردید که چرا این چنین می کند؟ هدف او از این کارها چیست؟ او با این کارها می خواهد چه بگوید؟ چه عللی باعث شده که خود را به این صورت مطرح کند. به نظر می رسد زمان خاصی برای بروز نا بهنجاری های او وجود ندارد و او در موقعیت های مختلف از خود رفتارهای نا بهنجار را نشان می دهد.

انتخاب راه حل و اعتبار بخشی:

- راهکارهای پیشنهادی را می توان از درون داده ها چنین بدست آورد و نتیجه گرفت:
- ۱- گرفتن کمک از خود دانش آموزان در حل معضل خودشان با ایجاد ارتباط و دوستی
  - ۲- مشورت و جلسه با اولیای مدرسه و همکاران و گرفتن ایده های ایشان برای حل معضل
  - ۳- مشورت با اولیای دانش آموزان برای حل معضل
  - ۴- ایجاد انگیزه با ترتیب دادن برنامه های متنوع، اردو و برنامه های شاد
  - ۵- تقویت اعتماد به نفس و تشویق و ترغیب ایشان به بهبود اوضاع
  - ۶- توجه به محاسن و ندیدن و اغماض عیوب ایشان تا حدی که به مسئله تربیتشان لطمه نزند و به آنها کمک کند.
  - ۷- تغییر روش تربیتی و آموزشی از سنتی به نوین

اجرای راه حل و نظارت:

برای رفع رفتار های نامطلوب، ابتدا بهتر است علل اختلالات مشخص شود تا راه حل هایی جهت بهبود رفتار های نامطلوب تعیین گردد.

از مجموع راهکار های شناسایی شده چند مورد را در مورد دانش آموز انجام دادم. با توجه به اینکه مادر فاطمه فرزند خود را توجیه می کرد و قبول همکاری نمی کرد از کمک اولیا نتوانستم استفاده کنم اما تلاش کردم اعتماد به نفس او را افزایش دهم کوچکترین نکات مثبت در او را شناسایی می کردم و بزرگ می کردم و این باعث شد تا حد زیادی رفتار او حداقل در مقابل من کاهش یابد. تامل و سکوت، یکی از بهترین راههای کنترل خشم در خانواده کنترل رفتار خویشتن در مواقعی است که یکی از اعضای خانواده به تحریک دیگری بپردازد. بهترین شگرد در این هنگام آن است که دیگران سکوت اختیار کنند تا آن فرد هم آرامش پیدا کند سپس در یک فرصت مناسب با هم به بحث و بررسی بپردازند.

دوین کتفرس ملی مطالعات خانواده و مدرسه

تخلیه یعنی اینکه به طور مستقیم جواب خشونت را ندهیم. تحقیقات جدید نشان میدهد که رفتار های نامطلوب هتاکی و حتی فیزیکی علاوه بر اینکه خشم را کاهش نمی دهد بلکه باعث افزایش آن نیز می شود. صحبت کردن در مورد مشکل، بهترین روش برای کاهش رفتار های نامطلوب صحبت کردن در مورد آن است این تکنیک به طور عملی به دو صورت عملی است ولی اینکه در لحظه ای که رفتار های نامطلوب به حد اعلا می رسد یکی از طرفین سکوت اختیار کند و سعی کند قائله را ختم کند ولی بعد از اینکه طرفین آرام شدند و مدتی نیز گذشت با خونسردی مطالب را با یکدیگر در میان می گذارند و آن را حل و فصل می کنند.

شواهد (۲) توصیف وضع مطلوب :

انضباط سبب ایجاد عظمت برای انسان است و این که رعایت انضباط در کلاس درس نه تنها موجب یادگیری بهتر می شود بلکه به رشد سالم شخصیت دانش آموز هم منجر می شود. به عکس هرگونه پرخاشگری و عدم رعایت مقررات و انضباط سبب شرمندگی، احساس گناه و خسارت مادی و معنوی می شود.

اینکه نظم کلاس به هم می خورد واقعاً ناراحت کننده است. ولی تحقیقات متعدد نیز نشان می دهند که با کودک باید با ملایمت و محبت رفتار نمود. و نباید دانش آموزان تنبیه یا تحقیر شوند.

واقعیت این است که من تا اندازه ای درمانده شده بودم. چند بار او را از کلاس اخراج کردم و پیش مدیر مدرسه فرستادم. مادرش را به مدرسه دعوت کردم که البته اغلب راضی به حضور نمی شدند و زمانی که حاضر می شوند از فرزند خود دفاع می کنند، چندین بار تذکر دادم. ولی هیچ کدام مشکل را حل نکرد. تمامی معلمان سابق او عقیده داشتند که او را به حال خود رها کنم. چون استدلال می کردند که اصلاح شدنی نیست. اما من به سراغ یکی از اساتید گروه روانشناسی دانشگاه زنجان رفتم و مسئله را با ایشان در میان گذاشتم. ایشان را هنماییهای لازم جهت تغییر رفتار ارائه نمودند. سپس به دنبال کتابهای روانشناسی رفتم تا ببینم مشکل چیست؟ و چگونه می توانم مشکل را حل نمایم؟ در صحبت با مادر متوجه شدم که بعد از فوت پدر چون کوچکترین فرزند خانواده بوده است مورد ترحم همه اعضای خانواده قرار گرفته است اما کمبود حضور پدر برای او جبران نشده است و از موقعیت به وجود آمده رضایت نداشته است. در نتیجه به خاطر ناکامی در جلب محبت، مجبور شده است به پرخاشگری ولج بازی دست بزند. این عمل خود، دوباره روابط خانواده و مادر را با ایشان تیره تر کرده است. و در نتیجه به بر چسب های منفی متعددی توسط معلم همکلاسی ها زده شده است به این ترتیب یک کودک معصوم، به یک فرد نابهنجار تبدیل شد. وقتی چنین کودکی به مدرسه می روند. در مدرسه نیز موردی بی مهری اولیاء مدرسه قرار می گیرند و بیشتر سعی می کنند از دست چنین دانش آموزی خلاص شوند و در مدرسه نیز برچسبهای منفی به کودک زده می شود و به این ترتیب سر نوشت کودک تغییر می کند و به احتمال زیاد دبه بچه های خیابانی می پیوندند چون چنین کودکی فقط در میان کودکان خیابانی جایگاهی دارند. و در نهایت علاوه بر مشکلات فردی، مشکلات اجتماعی نیز افزایش می یابد. به این ترتیب برای حل مشکل باید از یک جایی آغاز می کردم. تا با ایشان بتوانم رابطه دوستی برقرار نمایم و به او بفهمانم که ایشان نزد من طرد شده نیست. ولی من نمی توانستم بطور مستقیم به او بگویم که می خواهم با تو دوست شوم. اولین قدم پیدا کردن ویژگی های مثبت در او بود، من با مطالعه کتابهای روانشناسی ورا هنمایی همکاران و مشاوران، فهمیدم که ابتدا باید نگرش او را نسبت به خود، معلم و والدین تغییر دهم. برای اینکار باید نکات مثبت او را پیدا می کردم و تغییر نگرش را از نقاط قوت او شروع می کردم همین خاطر بنده اولین کاری که انجام دادم ایشان را به عنوان نماینده کلاس انتخاب نمودم. اما اعضای کلاس از این کار من ناراحت شدند و می گفتند که او آنها را اذیت خواهد کرد و همینطور هم شد و درگیری و پرخاشگری او افزایش یافت من مرتب آنها را به آرامش دعوت می کردم. در گام بعدی چون در درس ریاضی نسبت به دیگران راحت تر مسائل را حل می نمود از او می خواستم تمرین ها را به درستی انجام دهد و در کلاس با دانش آموزان درگیر نشود. اگر رفتار خوبی از ایشان دیده می شد مورد تشویق قرار می گرفت در درس های دیگر مثل املا تشویق باعث شد تا نگرش منفی او نسبت به خودش کاهش یابد و پیشرفت او باعث کمتر شدن پرخاشگری او می شد. رفته رفته رفتارهای منفی او کاهش می یافت و اخلاقش نیز نسبت به گذشته بهتر می شد. به همین علت مسئولیت او را بیشتر کردم. از این کار من خیلی خوشحال شد. به روی خود نیاوردم. به این ترتیب با تشویق به موقع و مداوم

توجه زیاد ورها نکردن دانش آموز به حال خود محبت کردن به دانش آموزان جهت ایجاد نگرش مثبت به دیگران ، تقویت نکات مثبت جهت تغییر نگرش به خود ، ایجاد انگیزه با دادن جایزه جهت تقویت ورزشی ، مسئولیت دادن جهت تقویت نکات مثبت وی ، صبر و حوصله و دلسوزی نسبت به دانش آموز باعث گردید که رفتارهایش تا حد زیادی بهبود یابد .

اختلالات رفتاری دانش آموز ، عبارت از حسادت ، پررویی ، لج بازی ، پرخاشگری ، بی حوصلگی ، بی تفاوتی ، ضعف تحصیلی بود که با استفاده از شیوه های صحیح اصلاح و حذف رفتارهای غلط ، رفتارهای درست و بهنجار جایگزین و رفتارهای نابهنجار رو به خاموشی رفت با استناد به جدول آمده در قسمت منابع و ضمائمشاهده می شود که در ۲ ماه اول سال رفتارهای پرخاشگرانه دانش آموز بسیار زیاد بوده است. سپس با استفاده از تاکتیکهای عملی و اصرار بر شیوه های کاربردی در ماههای بعد رفتارهای نابهنجار بسیار کاهش یافت و حتی بسیاری از آنها از بین رفت . بعد از اجرای راه حلها ، نابهنجاریهای دانش آموز به طور چشمگیری کاهش یافت . دیگر در لیست دانش آموزان بد و بی نظم کلاس مشاهده نشد. با اغلب همکلاسی هایش بر خلاف گذشته رابطه دوستانه برقرار نموده بود. نسبت به همکلاسی هایش مهربانتر و با آنان در کارهای گروهی و بحثهای جمعی همکاری می کرد. او عزت نفس بالایی پیدا کرده بود و به طور مثبت و بدون رفتار های نامطلوب می توانست در محیط آموزشگاه با مسئولیتهایی که به او محول شده بودند، ابراز وجود نماید. اکنون انرژی مثبت او در کمک به هدایت ورزش و... مصروف می شد. در کلاس به ویژه بسیار آرام ، با محبت و مفید می باشد، به جای خطی خطی کردن میز، بیشتر نقاشی های زیبا می کشد. به نظر می رسد که او به مدرسه و کلاس هم علاقمندتر شده. خوشبختانه نظر مدیر و پدر و مادرش هم بر خلاف گذشته نسبت به او نظری مثبت و قابل ارزش می باشد.

ارزیابی نهایی و اعتبار سنجی :

از بررسی ها ، راه حل ها و عملکرد آنها می توان نتیجه گرفت که : فضای سالم و شاداب می تواند هم از نظر جسمی و هم از نظر روحی برای دانش آموزان مفید باشد . مربی می تواند از نظر روحی و روانی و رفتاری به دانش آموزان کمک کند محبت به موقع و متناسب به فرزندان و دانش آموزان ، موجب کاهش اختلالات رفتاری می شود و باعث شادابی و نشاط و کم کردن پرخاشگری می شود . اگر رابطه ی اولیاء با مدرسه بیشتر باشد دانش آموزان موفق تر هستند . اگر جلسه های شورای معلمان در رابطه با مشکلات درسی و روحی و روانی دانش آموزان باشد جامعه ی موفق تری خواهیم داشت مطالعه ی کتاب های مختلف ، استفاده از اینترنت و کارهای انجام شده ی دیگران کمک مؤثری است . ارتباط بین معلم و اولیاء در تمام کارها اثر بخش است . تشویق در هر کاری اثر مثبت تدارک که حتماً آنها را باید در مقابل پیشرفت کار خوبشان تشویق کرد .

نتیجه گیری :

بدون شک ، شیوع پرخاشگری در میان دانش آموزان ، موجب نگرانی بسیاری از خانواده ها، اولیاء، مربیان و مسؤولان کشور است. گسترش روزافزون این نابهنجاری رفتاری بر زندگی فردی و اجتماعی انسان ها تأثیرات منفی گذاشته و آرامش و احساس ایمنی را مورد تهدید قرار می دهد. برای درمان پرخاشگری گام اول شناخت و ریشه یابی علت یا علل پرخاشگری است با شناخت این عوامل میتوان همکاری های لازم را برای کاستن از میزان و شدت پرخاشگری ارائه نمود مانند سرگرم نمودن فرد مهر و محبت و دلجویی آموزش تنهایی فکر کردن صبر و متانت نشان دادن در مواقع پرخاشگری ، مساعد ساختن جو آزادی های کنترل شده جلوگیری از توهین و ناسزا گفتن به آنها و یا مقابله به مثل نکردن با آنها جلوگیری از تهدید و ترساندن الگوهای خوب را به آنها نشان دادن رهنمودهایی در مورد سازش و جوشش با دیگران تشویق به بازیهای گروهی و رعایت قوانین در زندگی با دیگران عادت دادن آنها به گذشت یاد دادن انتقاد صحیح به آنها جهت تخلیه و سبک شدن و آرامش یافتن و... اشاره نمود

پیشنهادات:

- تخصصی به مسئولین آموزش و پرورش:
- امکانات زیادی در اختیار آموزگاران و مدارس بگذارند .
- آموزگاران موفق را تشویق کنند .

- توجه به این امر که در مدارس ابتدایی نیز حضور مشاور و راهنما ضروری است
- در کنار تعلیم به پرورش جسم و روح دانش آموزان بپردازند .
- تمرکز بیشتر روی کیفیت تدریس معلمان
به معلمان :

- برای اجرای راه حل ها و بهتر کردن فضای آموزشی باید فرصت ها را غنیمت شمرد .
- همیشه برای موفقیت خود باید از والدین دانش آموزان و بقیه ی همکاران همکاری گرفت .
- برای موفقیت و به نتیجه رسیدن باید تشویق را مد نظر قرار داد .
- برای برطرف کردن مشکلات بهتر است تحقیق و پژوهش کرد .
- برچسب نزدن به دانش آموزان و تلاش برای برطرف کردن مشکلات آن ها

منابع

- بفرویی برزگر کاظم، (۱۳۹۳) تأثیر آموزش همدلی بر سازگاری اجتماعی و پرخاشگری دانش دختر
- رفاهی ژاله، نصیر داستان، حاجی اشرف، (۱۳۹۸) پیش بینی پرخاشگری کودکان بر اساس خشونت خانگی و الگوهای ارتباط
- هاجری، ضیاءالدین، (۱۳۷۲)، آنچه یک معلم باید بداند، تهران، انتشارات راد، چاپ اول.
- سیف الهی، وجه الله، راهنمایی اقدام پژوهی (طرح معلم پژوهنده) در آموزش و پرورش
- نوابی نژاد، شکوه: رفتارهای بهنجار و نابهنجار کودکان و راه های پیشگیری و درمان، انتشارات انجمن اولیا و مربیان، ۱۳۷۲